

Ewa Narkiewicz-Niedbalec
Edyta Mianowska

**JUBILEUSZ 40-LECIA WYDZIAŁU PEDAGOGIKI,
SOCJOLOGII I NAUK O ZDROWIU (WPSINOZ)
UNIwersYTETU ZIELONOGÓRSKIEGO –
22-23 WRZEŚNIA 2011 R. – RELACJA
Z JEGO PRZEBIEGU**

W roku 2011 przypadła 40. rocznica utworzenia Wydziału, kształcącego, najpierw na uczelni pedagogicznej, następnie na Uniwersytecie Zielonogórskim pedagogów. Wydział kształcił także socjologów (od 1994 r.), nauczycieli wychowania fizycznego (od 1999 r.), pielęgniarzy (od 2007 r.) oraz pracowników socjalnych (od 2011 r.). Początki Wydziału w obecnym kształcie i pod aktualną nazwą sięgają 1971 roku, kiedy to w strukturach Wyższej Szkoły Nauczycielskiej utworzony został Wydział Pedagogiczny, noszący tę nazwę do 1994 roku. Wydział w ciągu minionych czterech dekad przechodził zarówno przeobrażenia organizacyjne, jak i te związane ze zmieniającym się profilem kształcenia pedagogów i tworzeniem nowych kierunków studiów. W 1973 roku był jednym z trzech wydziałów powstałej z przekształcenia WSN Wyższej Szkoły Pedagogicznej. W 1995 otrzymał nazwę Wydziału Nauk Pedagogicznych i Społecznych. Ostatnia zmiana nazwy miała miejsce już w strukturach Uniwersytetu Zielonogórskiego, w roku 2008. Obecnie Wydział jest jednym z największych wydziałów tego Uniwersytetu. Studiują na nim około 3500 studentów (stan na dzień 30.05.2012 r.) i jest zatrudnionych ponad 140 pracowników naukowych (w tym 30 samodzielnych, a wśród nich 16 doktorów habilitowanych w zakresie pedagogiki – stan na dzień 30.05.2012 r.). Wydział kształci na kierunku pedagogika w specjalnościach: animacji kultury, edukacji medialnej i informatycznej, resocjalizacji z poradnictwem specjalistycznym oraz edukacji wczesnoszkolnej i przedszkolnej. Te specjalności przede wszystkim wyznaczają tożsamość zielonogórskiej pedagogiki, ponieważ w ich obrębie prowadzone jest zarówno kształcenie studentów, ale również zorganizowana jest praca naukowa – badania i problematyka publikacji. Jubileusz czterdziestolecia zorganizowany był wokół idei zaprezentowania tożsamości zielonogórskich pedagogów, refleksji nad tym, co w środowisku udało się zbudować i jakie perspektywy dalszego rozwoju

stąd wynikają. Oddawał to tytuł jubileuszowej konferencji: „Między tradycją a wyzwaniami przyszłości. 40 lat zielonogórskiej pedagogiki”. Podstawowym założeniem konferencji była prezentacja dorobku poszczególnych katedr, zakładów, zespołów badawczych, wskazanie na prekursorów, którzy poprzez swoje naukowe zainteresowania wyznaczyli kierunki badań zielonogórskiego środowiska pedagogów.

Pierwsza informacja o planowanej konferencji autorstwa Ewy Narkiewicz-Niedbalec ukazała się w czerwcowym numerze „Miesięcznika Uniwersyteckiego” (06.2011, s. 31-33) po krótkiej prezentacji historii Wydziału, a pierwsze sprawozdanie z jej przebiegu, autorstwa Edyty Mianowskiej, wraz z kilkoma zdjęciami ukazało się w listopadowym numerze miesięcznika UZ (11.2011, s. 16-18). Obszerniejsze od niego sprawozdanie naszego autorstwa zostało przygotowane do „Rocznika Pedagogicznego” z 2012 r., ponieważ zwróciła się o nie redagująca „Rocznik” prof. Maria Dudzikowa (UAM), uczestnicząca w tej jubileuszowej konferencji. Uznałyśmy jednak, wraz z prof. Bogdanem Idzikowskim, redaktorem naczelnym „Rocznika Lubuskiego”, iż dość dokładna relacja z przebiegu konferencji na 40-lecie Wydziału powinna się również pojawić w periodyku ukazującym się w Zielonej Górze. Przy sprawozdawczym charakterze kolejnego już tekstu trudno uniknąć powtórzeń, ale w wielu miejscach dokonaliśmy pewnych zmian, nie zmieniając jednak faktografii – ta pozostała w zgodzie z przebiegiem jubileuszowych wydarzeń. Tam, gdzie uznałyśmy, że kontekst lokalny powinien być bardziej rozbudowany, uczyniłyśmy to, dodając lub rozszerzając pewne informacje.

Obchody zainaugurowano w Teatrze Lubuskim spektaklem „Nienasylenie” w wykonaniu tancerek Polskiego Teatru Tańca pod dyрекcją Ewy Wycichowskiej z Poznania, na który zaproszono gości obchodów jubileuszowych i pracowników Wydziału. Autorem koncepcji artystycznej i choreografii spektaklu był tancerz, choreograf i nauczyciel tańca studentów animacji kultury na WPSiNoZ Paweł Matyasik, absolwent animacji kultury WSP, absolwent tańca współczesnego i improwizacji Uniwersytetu Calgary w Kanadzie, który współpracował z takimi wybitnymi artystami, jak: Melissa Monteros, Norbert Kliesch, Wojciech Mochniej, Ray Chung, Anne Flyn, Ricardo Morisson, Joe Alter, Ewa Wycichowska.

Obrady pierwszego dnia konferencji rozpoczęły się od powitania przez Dziekana Wydziału prof. dr. hab. Zbigniewa Izdebskiego (tytuł uzyskany 3.07.2012 r.) zaproszonych gości, władz Uniwersytetu i pracowników WPSiNoZ. JM Rektor Uniwersytetu Zielonogórskiego prof. zw. dr hab. Czesław Osekowski, nawiązując do historii środowiska akademickiego w Zielonej Górze podkreślił, że osiągnięcia zielonogórskiej pedagogiki wpisują się w po-

zytywny bilans dorobku uczelni. W części oficjalnej z gratulacjami dla Wydziału i refleksjami o miejscu współczesnej pedagogiki wystąpiła w imieniu Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Pedagogicznego prof. zw. dr hab. Maria Czerepaniak-Walczak (US). Stwierdziła, że działalność naukowa i dydaktyczna pracowników WPSiNoZ jest częścią ogólnopolskiej dyskusji toczącej się wokół nauk o wychowaniu. Zaakcentowała, że ma ona miejsce w sytuacji zmiany paradygmatu kształcenia z teleologicznego na pragmatyczny, co pociąga za sobą konieczność nowego spojrzenia na kształcenie i pedagogiczną działalność badawczą. Przedstawiła najważniejsze wątki debaty podejmowanej nad pedagogiką jako dyscypliną naukową oraz pedagogiką jako kierunkiem kształcenia akademickiego w obliczu zmiany filozofii edukacji akademickiej. Kolejne gratulacje przygotowane przez prof. zw. dra hab. Stefana Kwiatkowskiego w imieniu Komitetu Nauk Pedagogicznych Polskiej Akademii Nauk przekazała prof. zw. dr hab. Maria Dudzikowa (UAM Poznań), członek Komitetu.

Następnie głos zabrał gospodarz konferencji, profesor Zbigniew Izdebski. W swoim referacie przypominał najważniejsze fakty z historii Wydziału i odniósł się do dnia dzisiejszego, przedstawiając prowadzone na Wydziale kierunki i specjalności. Mówiąc o zmianach strukturalnych i organizacyjnych Wydziału podkreślił, że kolejne jego nazwy miały przede wszystkim odzwierciedlać specyfikę kształcenia na Wydziale, a jednocześnie dać poczucie integracji pracownikom skupionym wokół różnych dyscyplin naukowych – pedagogiki, socjologii, nauk o zdrowiu i nauk o kulturze fizycznej. Swoistym fenomenem Wydziału, na który zwrócił uwagę Dziekan jest to, że w jego obrębie powstały załączki wielu komórek organizacyjnych i zespołów pracowników naukowych, które usamodzielniały się, tworząc zręby nowych instytutów i wydziałów. Lista zakładów, które przekształciły się w samodzielne instytuty obejmuje Instytut Filozofii (obecnie na Wydziale Humanistycznym UZ), Instytut Sztuk Wizualnych i Instytut Muzyki (które dziś tworzą Wydział Artystyczny), Instytut Zarządzania (obecnie na Wydziale Ekonomii i Zarządzania) i Instytut Socjologii (w strukturze WPSiNoZ). Przypominając ważne fakty z historii Wydziału nawiązał do skokowego wzrostu liczby studentów na początku lat 90. Kształcenie tak licznej rzeszy studentów, przede wszystkim nauczycieli nauczania początkowego i przedszkolnego, było związane z koniecznością uzupełnienia przez nich wyższego wykształcenia do 1996 r., co zapowiedziane zostało przez ówczesnego ministra edukacji narodowej (1991-1992), profesora Andrzeja Stelmachowskiego. Zielonogórska uczelnia była pierwszą, która odpowiedziała na ten rodzaj zapotrzebowania społecznego. Ważnym osiągnięciem Wydziału było uzyskanie w roku 1996 praw do doktoryzowani w zakresie pedagogiki. Do dziś (do 30.06.2012 r.)

stopień naukowy doktora na Wydziale uzyskało 44 magistrów. W konkluzji wystąpienia Profesor wskazał na duże znaczenie Wydziału Pedagogiki, Socjologii i Nauk o Zdrowiu dla rozwoju środowiska lokalnego, wzbogacenia życia społecznego i kulturalnego Lubuszan. W ciągu 40-tu lat Wydział opuściło ponad 25 tysięcy absolwentów, którzy stanowią kadrę przede wszystkim lubuskich instytucji edukacji i wychowania, kultury, resocjalizacji, instytucji opieki społecznej i służb socjalnych. Wystąpienie dziekana Izdebskiego zakończyły podziękowania składane władzom Uniwersytetu Zielonogórskiego i byłej Wyższej Szkoły Pedagogicznej za wieloletnie wspieranie naukowej i dydaktycznej działalności Wydziału oraz podziękowania skierowane do byłych pracowników – profesorów i doktorów, pracujących kiedyś na Wydziale, obecnych na konferencji. Do pracowników Wydziału Dziekan skierował gratulacje i słowa uznania za sukcesy na polu zawodowym, w szczególności za osiąganie kolejnych stopni awansu zawodowego oraz podkreślił znaczenie dorobku naukowego i organizacyjnego pracowników Wydziału dla realizowania misji Uniwersytetu Zielonogórskiego. Podziękowania przekazał również pracownikom administracji za wkład w sprawne funkcjonowanie tak dużej jednostki organizacyjnej.

Po wystąpieniu profesora Izdebskiego nastąpił moment złożenia podziękowań byłym dziekanom przez obecne władze Wydziału. Dziekanów uhonorowano wręczając obrazy-miniatury wykonane przez zielonogórską malarzkę Agatę Buchalik-Drzyzgę. Pamiątkowe prace otrzymali uczestniczący w obchodach jubileuszu prof. zw. dr hab. Maria Jakowicka (dziekan w latach 1973-1978 oraz 1984-1990), dr hab. Wielisława Osmańska-Furmanek, prof. UZ (2001- 2005), dr Józef Jerzak (1978-1982), docent Alojzy Matuszczyk (1982-1984) (obecnie profesor Wyższej Szkoły Menedżerskiej w Legnicy), prof. zw. dr hab. Edward Hajduk (1993-1999) i dr hab. Ryszard Stankiewicz (1999-2001), prof. UZ. Dziekanami Wydziału byli także nieżyjący już docent dr Henryk Pochanke (1971-1973) i dr hab. prof. UZ Mieczysław Walczak (1990-1993).

Ostatnim akcentem tej części konferencji była prezentacja historii Wydziału Pedagogiki, Socjologii i Nauk o Zdrowiu, przygotowana przez dr hab. Inettę Nowosad, prof. UZ i dr Agnieszkę Olczak, z wykorzystaniem zdjęć, na których mogło się rozpoznać wiele osób siedzących na sali.

Wystąpienia części oficjalnej zakończyło odczytanie listów, które zostały przesłane na ręce Dziekana z okazji Jubileuszu Wydziału. Listy gratulacyjne skierowali między innymi dziekani wydziałów pedagogicznych, profesorowie, którzy w przeszłości współpracowali z Wydziałem (m.in. profesor Tadeusz Lewowicki, profesor Robert Kwaśnica – rektor Dolnośląskiej Szkoły Wyższej) oraz prezeska Fundacji „Porozumienie bez Barrier” Jolanta Kwa-

śniewska, z którą kilkakrotnie współpracował przy organizacji konferencji naukowych Zakład profesora Zbigniewa Izdebskiego. List gratulacyjny, zawierający odwołania do wielu wątków osobistych, związanych ze współpracą z profesorem Izdebskim, skierował również profesor Andrzej Jaczewski. List z gratulacjami przesłał także prezes Lubuskiego Towarzystwa Naukowego profesor Józef Korbicz. O głos w tej części obrad poprosiły obecne na konferencji dziekan Wydziału Pedagogicznego Uniwersytetu Warszawskiego profesor Alicja Siemak-Tylikowska, dziekan Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Szczecińskiego profesor Barbara Kromolicka oraz dziekan Wydziału Pedagogicznego Dolnośląskiej Szkoły Wyższej profesor Mirosława Nowak-Dziemianowicz. W imieniu władz samorządu województwa lubuskiego głos zabrał wicemarszałek Tomasz Gierczak.

Przyjęta przez organizatorów formuła konferencji zakładała, że będzie ona przede wszystkim okazją do pokazania dorobku naukowego pracowników Wydziału Pedagogiki, Socjologii i Nauk o Zdrowiu. Tej idei został podporządkowany program obrad, który przewidywał czas na prezentację wszystkich zakładów i katedr o profilu pedagogicznym, będących w czasie konferencji w strukturze Wydziału.

Ta część konferencji jubileuszowej rozpoczęła się od wystąpienia o charakterze wspomnieniowym profesor Marii Jakowickiej, która przypomniała uwarunkowania i okoliczności początków kształcenia nauczycieli i pedagogów na poziomie wyższym w Zielonej Górze. Jak powiedziała, sposób nauczania studentów był zgodny z aktualnymi wówczas koncepcjami kształcenia nauczycieli, a organizacyjnie powiązany ze stopniową likwidacją liceów pedagogicznych, tworzeniem dwuletnich szkół nauczycielskich. Ważnym elementem tego kształcenia była koncepcja praktyk pedagogicznych i nauczycielskich. Wymagała ona wypracowania teoretycznych podstaw o charakterze prakseologicznym i budowaniu na nich realizacyjnych form praktyk. Przedmiotem pierwszych badań naukowych na Wydziale była edukacja oraz szkoła i jej funkcjonowanie. Z czasem tematyka badań poszerzyła się o problematykę rozwoju osobowości i funkcjonowania dzieci i młodzieży, ale także o problematykę dysfunkcji tych procesów. Na zakończenie swojej wypowiedzi profesor Jakowicka zwróciła uwagę na potrzebę modyfikacji badań naukowych nad dzieckiem i jego edukacją. Obecnie dominują odrębne analizy badawcze, odnoszące się do nauczyciela i odrębne do ucznia. Potrzebne są natomiast – jej zdaniem – badania interakcji w ciągłym procesie wzajemnego oddziaływania obu podmiotów procesu nauczania i wychowania. Stwierdziła, że lepsza diagnoza rozwoju dziecka mogłaby przyczyniać się do rzetelnej oceny rzeczywistości szkolnej.

Kierownik Zakładu Edukacji Wczesnoszkolnej i Historii Wychowania

wania prof. dr Pola Kuleczka, prof. UZ, rozpoczęła swoje wystąpienie od omówienia roli nauczyciela w budowaniu tożsamości dziecka. Wskazała, iż obecnie w kształceniu przyszłych nauczycieli przedszkoli i klas początkowych obowiązują ogólnopolskie standardy kształcenia zarówno pedagogów, jak i nauczycieli. Jednocześnie zaakcentowała, że realizowana w Zakładzie koncepcja pedagogicznego kształcenia nauczycieli oparta jest na założeniach tych nurtów pedagogiki, które skoncentrowane są na procesie rozwoju młodego człowieka, na jego samopoczuciu, na jego własnej aktywności i twórczości, wspieraniu jego potrzeb. W drugiej części swojego wystąpienia wskazała tematykę badawczą, realizowaną przez pracowników Zakładu. Tematami podejmowanymi są: reforma edukacji w perspektywie różnych podmiotów systemu edukacji, problematyka wzmacniania rozwoju dziecka, twórczość dziecka i nauczyciela, problematyka oceniania szkolnego, komunikacji nauczycieli i dzieci, przestrzeń społeczna instytucji edukacji.

Jako kolejny zaprezentował się **Zakład Opieki, Terapii i Profilaktyki Społecznej**. Dr Ewa Janion przedstawiła główne tezy wystąpienia przygotowanego przez prof. dr hab. Aleksandrę Maciarz (1935-2011), prekursorkę pedagogiki specjalnej w środowisku zielonogórskim, która ze względu na stan zdrowia nie mogła wziąć udziału w konferencji jubileuszowej. Profesor Maciarz zmarła już po konferencji, 22.11.2011 r. Została pochowana na cmentarzu w Zielonej Górze.

Profesor Maciarz swoje opracowanie rozpoczęła od przypomnienia dyskusji nad głównymi paradygmatami pedagogiki specjalnej i rehabilitacji, toczącej się w latach 70., która stała się podstawą reformy szkolnictwa specjalnego lat 90. Krytycznie oceniła paradygmat społecznej izolacji i segregacji osób niepełnosprawnych, zgodnie z którym normy rozwoju były wyznacznikami celów rehabilitacji i edukacji oraz panowało przekonanie, że można je osiągnąć tylko w specjalnych warunkach. Pod wpływem przenikania do Polski, pomimo wielu utrudnień, nowych idei, zaczęto upowszechniać paradygmat normalizacji i zainicjowano tworzenie warunków dla osób niepełnosprawnych w normalnym nurcie życia. Za pierwszoplanowy cel uznano stwarzanie szans na normalne życie dla osób z niepełnosprawnością.

W przemianach tych aktywnie uczestniczyli pedagodzy specjaliści zatrudnieni w Zielonej Górze. Zaangażowanie się pedagogów w problematykę przemian dokonujących się w teorii i praktyce pedagogiki specjalnej znalazło wielowymiarowe odzwierciedlenie w programach studiów pedagogicznych i w treściach realizowanych przedmiotów. Wspieranie rodzin osób niepełnosprawnych stało się ważnym zadaniem społecznym, stąd pomysł organizowania praktyk studenckich w rodzinach dzieci dotkniętych zaburzeniami rozwoju oraz poszerzenie praktyk o otwarte ośrodki, do których

trafiały takie dzieci. Zmiany dokonywane w systemie praktyk były konsekwencją nowych tendencji w pedagogice specjalnej. W podsumowaniu profesor Maciarz wskazała na włączanie się zielonogórskich pedagogów specjalnych w humanistyczny nurt przemian pedagogiki specjalnej w Polsce, zarówno w zakresie poszukiwań teoretyczno-empirycznych, jak i w zakresie działań edukacyjnych.

Następnie głos zabrała dr hab. Grażyna Gajewska, prof. UZ, która podkreśliła zasługi profesor Aleksandry Maciarz, profesor Krystyny Ferenc oraz profesor Grażyny Miłkowskiej i kierowanego przez nie kolejno całego zespołu pracowników Zakładu dla rozwoju zielonogórskiej pedagogiki opiekuńczej, która jako specjalność pedagogiczna istnieje w Zielonej Górze od 1974 roku i jest tym samym jedną z najstarszych specjalności, na której odbywa się kształcenie studentów. Wskazała na bardzo dobrą współpracę ze studentami i ich duże zaangażowanie w studiowanie oraz w zajęcia praktyczne z dziećmi i osobami przejawiającymi specyficzne potrzeby w zakresie opieki, edukacji i wychowania. Profesor Gajewska przedstawiła etapy rozwoju zielonogórskiej pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej i dalsze jej perspektywy. Wyróżniła trzy okresy, odnoszące się zarówno do sposobu kształcenia, jak i prowadzonych badań. W pierwszym okresie dominowało kształcenie teoretyczne, w drugim łączenie teorii z praktyką, w trzecim dopracowano się własnej zielonogórskiej metodyki ogólnej i szczegółowej pracy opiekuńczo-wychowawczej, o czym zaświadcza cykl 12 publikacji wydanych w serii „Warsztat pracy pedagoga” oraz odbywające się z udziałem studentów i absolwentów konferencje i warsztaty metodyczne. W pierwszym okresie podejmowano indywidualne badania naukowe, realizowane pod patronatem profesorów z innych ośrodków akademickich (między innymi toruńskiego). W drugim okresie badania miały już charakter zespołowy i były realizowane przez członków zakładu, a promocje naukowe miały miejsce w środowisku zielonogórskim, po uzyskaniu przez Wydział uprawnień do doktoryzowania. Za początek trzeciego okresu można uznać nawiązanie współpracy międzynarodowej, głównie z Francją, zarówno w zakresie badań, jak i wymiany studenckiej. W obszarze badań zmienił się również ich przedmiot, gdyż na początku podejmowano problematykę dziecka osieroconego, a obecnie jest to szerokie spektrum problemów opieki i wychowania, w różnych formach rodzinnych, wspierających, interwencyjnych i zastępczych.

Wątek badań naukowych rozwinęła dr hab. Grażyna Miłkowska, prof. UZ, kierownik Zakładu Opieki, Terapii i Profilaktyki Społecznej. Dotyczą one funkcjonowania dzieci i młodzieży w różnych środowiskach (rodzinnym, szkolnym, rówieśniczym), wsparcia społecznego dziecka w rozwoju, więzi emocjonalnych w rodzinie, wartości osób niepełnosprawnych,

funkcjonowania rodziny z dzieckiem niepełnosprawnym i przewlekle chorym, edukacji i społecznej integracji dzieci i młodzieży niepełnosprawnej, jakości życia osób starszych, polityki społecznej państwa na rzecz osób niepełnosprawnych, pracy z dziećmi o specjalnych potrzebach edukacyjnych, funkcjonowania dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością umysłową, twórczości literackiej osób z niepełnosprawnością wzroku, agresji w środowisku dzieci i młodzieży, działalności profilaktycznej szkoły i środowiska lokalnego, wsparcia społecznego nauczycieli, profesjonalizacji warsztatu pedagogicznego opiekunów i wychowawców.

Profesor Miłkowska wymieniła również formy współpracy członków Zakładu, podejmowane wraz ze studentami ze środowiskiem. Adresatami tej działalności są instytucje i osoby ze środowiska lokalnego, rodziny, szkoły, placówki opiekuńczo-wychowawcze, ale także samo środowisko akademickie, w którym coraz większa grupa młodzieży z niepełnosprawnością podejmuje studia. Pokazała wymierne efekty tych działań, w których od początku uczestniczyli pracownicy Zakładu – powołanie Pełnomocnika Rektora ds. Studentów Niepełnosprawnych, Rady Studentów Niepełnosprawnych, nadawanie Certyfikatu Wolontariusza Osoby Niepełnosprawnej, monografie poświęcone studentom niepełnosprawnym oraz działania profilaktyczne w środowisku akademickim i lokalnym, przygotowywanie księgozbioru dla osób z niepełnosprawnością wzroku. Podkreśliła aktywny udział studentów w projektach oraz działaniach profilaktycznych i naukowych w środowisku akademickim, kierowanych do studentów, np. „Program profilaktyczny FAScynujące dzieci”, dotyczący wpływu alkoholu na rozwój dziecka w okresie prenatalnym, działania adresowane do szkół – „Słoneczniej” (przeciwdziałanie agresji), Gimnazjada i wiele innych. Studenci zaangażowani są także w działania na rzecz miasta i regionu, poprzez współpracę ze stowarzyszeniem rodzin z chorym na chorobę Alzheimera i domami dziennego pobytu dla osób chorych i starszych „Nestoria” i „Retro”, organizację Dni Rodzinnej Opieki Zastępczej na Uniwersytecie Zielonogórskim, badania dotyczące rodzin zastępczych, aktywizacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych w województwie lubuskim, poczucia bezpieczeństwa w zielonogórskich szkołach.

W realizacji zajęć dydaktyczno-wychowawczych uwzględniane są treści związane z programami: „Dziecko z ryzykiem dysleksji”, „Równe szanse”, programem profilaktycznym dotyczącym spożycia alkoholu przez studentów-kierowców, akcją „Uniwersytet dzieciom”, „Rodzinna Majówka”. Niektóre z nich mają kolejne edycje.

Ostatnie dwie inicjatywy to przystąpienie do realizacji unijnego projektu badawczego „Życie Lubuszan. Współczesność i perspektywy” (2011-2012)

oraz stworzenie w ramach innego projektu unijnego „Akademickiego Klubu Integracji Społecznej” (realizacja 2011-2013).

Prezentację **Zakładu Pedagogiki Społecznej** rozpoczęło wystąpienie jego kierownika dr. hab. Zdzisława Wołka, prof. UZ, który powiedział o okolicznościach, które doprowadziły do utworzenia Zakładu i podkreślił, że jego powstanie było wynikiem zainteresowań badawczych pracowników, jak i nowych warunków społecznych, które zaistniały w Polsce po transformacji 1989 r. W okresie tworzenia się gospodarki rynkowej i wystąpienia zjawiska bezrobocia pojawiło się wyraźne zapotrzebowanie na wykwalifikowanych pracowników socjalnych i działania Zakładu zostały skierowane na realizację tych potrzeb. Zaznaczył, że zamysł kształcenia na poziomie wyższym pedagogów socjalnych był prekursorski w skali kraju, a z oferty kształcenia się na tej specjalności korzystali pracownicy socjalni z całej Polski, posiadający dotąd wykształcenie pomaturalne. Szczególnie cenne było to, że kształcenie na specjalności praca socjalna było realizowane przez grono osób reprezentujących różne obszary wiedzy naukowej i praktyki społecznej. Przy tej okazji podkreślił wkład osób, których działalność organizacyjna i naukowa miała duże znaczenie dla rozwoju kierunku i Instytutu Pedagogiki Społecznej: profesorów socjologii Edwarda Hajduka i Franciszka Pastwy, profesora ekonomii Marii Fic i profesora pedagogiki Alicji Kargulowej.

Kolejnym wątkiem, który pojawił się w referacie profesora Wołka były pytania o współczesną tożsamość pracowników socjalnych. Kreśląc historyczne i społeczne tło działalności pracowników socjalnych, wskazując na pewne cechy, które powinien mieć pracownik socjalny, podkreślając potrzebę wielostronnego kształcenia, rozważał zagrożenie wynikające z wyłączania z kształcenia pracowników socjalnych innych subdyscyplin pedagogicznych.

Kolejną osobą reprezentującą Zakład Pedagogiki Społecznej był prof. zw. dr hab. Andrzej Radziewicz-Winnicki (obecny w nim od 1.02.2011 r., po przejściu z Uniwersytetu Śląskiego), który w swoim wystąpieniu podkreślił, że w ciągu minionego czterdziestolecia pedagogika zielonogórska wrosła w kulturową i organizacyjną całość nauki polskiej. Czyniąc tłem swojego referatu doświadczenia badawcze i naukowe, nabywane między innymi przy rozwijaniu takich subdyscyplin pedagogiki społecznej, jak pedagogika zmiany społecznej czy pedagogika życia codziennego, wskazał na potrzebę odwoływania się pedagogiki społecznej do wizji nowoczesnego społeczeństwa.

Wystąpienie dr hab. Elżbiety Siarkiewicz, prof. UZ zostało podporządkowane rozważaniom, jak poradcoznawcy analizują, badają i konstruują refleksję nad praktyką poradniczą. W swoim referacie podjęła problem włączania w świat poradniczej praktyki elementu niepewności. Na wstępie wskazała na nurty, które zaznaczają się w badaniach nad poradnictwem. Pierwszy

z nich, który zapoczątkował badania nad tym obszarem praktyki społecznej, charakteryzuje się postawą skoncentrowaną na działaniach diagnostycznych i ocenie skuteczności. Drugi nurt – „zgody na niepewność” uznaje, że sytuacje poradnicze mają charakter dynamiczny i wiąże się z przyjęciem postawy otwartości, zgody na zróżnicowanie i wielokierunkowość udzielanych porad. Kończąc wskazała egzemplifikację omawianych idei praktyki poradniczej.

Kolejna prelegentka, dr Elżbieta Lipowicz skonstruowała swoje wystąpienie wokół pytania o to, jak kształcić, by sprostać wymogom współczesnej pracy socjalnej. Odpowiadając na to pytanie, wskazała na postmodernistyczne idee koncepcji pomagania, które przeniknęły już do innych zawodów pomocowych, a obecnie mają szansę urzeczywistnić się na gruncie pracy socjalnej. W sytuacji, kiedy dezaktualizuje się ekspercki model pomagania, a badania z obszaru pracy socjalnej potwierdzają nieskuteczność działań pomocowych opartych na modernistycznych schematach, nowy sposób myślenia o pomaganiu, w którym pomaganie staje się rodzajem procesu dialogowego, nastawionym na poznawanie subiektywnej perspektywy wspomaganego, w którym pomagający przyjmuje postawę ateoretyczną (niewiedzy) wydaje się obiecującym kierunkiem zmian. Przykładem koncepcji urzeczywistniającej postmodernistyczną wizję pomocy na gruncie pracy socjalnej jest podejście skoncentrowane na rozwiązaniach, którego główne założenia to rezygnacja z przyczynowego punktu widzenia i koncentracja na celach, a nie problemach wspomaganych przez pracownika socjalnego. Kończąc podkreśliła, że te nowe tendencje przenikające do praktyki są obecne w programach kształcenia studentów pedagogiki społecznej na Wydziale i wyznaczają perspektywę na przyszłość.

Jako kolejny swój dorobek naukowo-badawczy, dydaktyczny i organizacyjny przedstawił **Zakład Poradnictwa i Seksuologii**. Pierwszym prelegentem był pełniący od początku powstania Zakładu funkcję kierownika prof. dr hab. Zbigniew Izdebski. Rozpoczął od przedstawienia historii zakładu, której początek wyznacza uruchomiony w roku 1984 fakultet wychowania w rodzinie, przygotowujący nauczycieli do prowadzenia takiego przedmiotu w szkołach, a kończy powołanie w ramach Katedry Zdrowia Publicznego Zakładu Poradnictwa i Seksuologii (przekształconego w czerwcu 2012 r. w Katedrę Seksuologii, Poradnictwa i Resocjalizacji).

Prezentacja badań seksualności człowieka i ich wykorzystania w edukacji była jednocześnie okazją do nakreślenia głównych kierunków działań Zakładu, wśród których priorytetowe miejsce zajmuje pogłębianie wiedzy z zakresu seksualności człowieka i profilaktyki HIV/AIDS. Między innymi temu celowi służyło podejmowanie szeregu przedsięwzięć o charakterze naukowym – badania ogólnopolskie na próbach losowych, badania międzynaro-

dowe z wieloma partnerami zagranicznymi, ich prezentacja na licznych konferencjach, publikacje, a także o charakterze popularyzatorskim, takich jak organizacja obchodów Światowego Memoriału Pamięci i Mobilizacji w walce z AIDS, Światowego Dnia Walki z AIDS, jak również prowadzenie audycji telewizyjnych i radiowych dla młodzieży. W trakcie wykładu zaprezentowane zostały fragmenty takich audycji sprzed kilkunastu lat, wywołując pewne rozrzewnienie, zwłaszcza wśród tych, którzy rozpoznawali albo sami siebie, albo bliskich znajomych. Popularyzacji wiedzy z zakresu seksualności człowieka służyły również przeprowadzane co roku od roku 2008 debaty nad zdrowiem seksualnym Polaków, organizowane przy współpracy z ogólnopolskimi, opiniotwórczymi mediami i udziałem wielu najlepszych specjalistów z zakresu medycyny i seksuologii oraz osób publicznych. (Warto zwrócić uwagę, iż sama osobowość profesora Zbigniewa Izdebskiego znakomicie predysponowała go do bardzo dobrego kontaktu ze środowiskiem dziennikarzy i czytelników wielu dzienników oraz tygodników i dzięki temu umożliwiła popularyzację wiedzy dotyczącej seksualności człowieka – przyp. autorek). Profesor Izdebski podkreślił wielość prowadzonych przez lata projektów badawczych polskich i międzynarodowych, które dotyczyły między innymi seksualizmu dzieci i młodzieży, ksenofobii, problematyki HIV/AIDS, przemocy seksualnej, wykorzystywania seksualnego głównie dzieci i kobiet. Wspominał także o udziale w wielu swoich przedsięwzięciach naukowych takich znakomitych przedstawicieli seksuologii polskiej, jak profesorowie Miłkołaj Kozakiewicz, Andrzej Jaczewski czy Michalina Wisłocka, z którymi nie tylko współpracował, ale był zaprzyjaźniony.

Następnie zaprezentowane zostały wystąpienia pięciu pracowników Zakładu kierowanego przez prof. Z. Izdebskiego – z Pracowni Psychologii i Pracowni Resocjalizacji, dotyczące problematyki aktualnie podejmowanych przez nich badań: nieletnich sprawców przemocy seksualnej (psycholog – dr Iwona Grzegorzewska), sposobów prowadzenia procesu resocjalizacji z różną kategorią osadzonych, od przestępców młodocianych po recydywistów (dr Artur Doliński). Zarówno badaniom, jak i procesowi dydaktycznemu służy od lat dobrze układająca się współpraca z Zakładem Karnym w Krzywańcu, gdzie osadzone są osoby obojga płci, a część z nich odbywa karę pozbawienia wolności, mając ze sobą swoje małoletnie dzieci. Studenci zielonogórskiej resocjalizacji działają w Młodzieżowym Centrum Profilaktycznym i kole naukowym Prizon. Do najważniejszych działań naukowych Pracowni Resocjalizacji należy prowadzenie badań nad przestępczością jako stylem życia, nad procesami adaptacyjnymi osób opuszczających zakłady karne, nad wartościami i planami życiowymi młodocianych i nieletnich przestępców, nad formami i skutecznością resocjalizacji osób uzależnionych.

Dr Doliński wskazał na znaczące wsparcie, jakiego udzielił Pracowni prof. zw. dr hab. Kazimierz Pospiszył, dołączając w 2009 r. do jej składu osobowego.

Dr Joanna Dec – obecnie prezeska Europejskiej Federacji Planowanego Rodzicielstwa – przedstawiła historię, główne teoretyczne i praktyczne założenia projektu „Bordernet”, który dotyczył profilaktyki, diagnostyki i leczenia HIV/AIDS. Celem projektu było podjęcie międzynarodowej współpracy w powyższych obszarach. Projekt rozpoczął się w 2005 roku i miał już trzy edycje. W kolejnych fazach projektu jego zadania były rozszerzane, a uzyskiwana wiedza pogłębianą. Prelegentka bardzo szczegółowo przedstawiła działania przeprowadzone w ramach projektu.

Kolejny projekt podjęty w Zakładzie przedstawił dr Krzysztof Wąż. Mówił o realizowanym na zlecenie MEN eksperymencie pedagogicznym jako metodzie wdrażania i ewaluacji programu profilaktyki wczesnego rodzicielstwa, w którym brało udział 10 pracowników Zakładu i kilkudziesięciu nauczycieli z województw lubuskiego i dolnośląskiego. Projekt polegał na przeprowadzeniu przez nauczycieli cyklu 10-godzinnych zajęć realizowanych w szkołach z 2 tys. uczniów, a następnie powierzeniu części młodzieży (grupie eksperymentalnej) na okres 48 godzin lalki-symulatora opieki nad niemowlęciem. Badane były postawy wobec rodzicielstwa i zachowań prokreacyjnych. Doktor Wąż przedstawił założenia badania, przyjęte hipotezy, warunki realizacji eksperymentu i omówił uzyskane wyniki. Podkreślił, że ewaluacja odroczona po 6 latach (w 2011 r.) pokazała, że eksperyment potwierdził przyjęte założenia, iż doświadczenia z opieki nad niemowlęciem wzmacniają postawy odpowiedzialnego rodzicielstwa. Na zakończenie wskazał, iż kontynuacją tej tematyki jest książka, napisana we współautorstwie przez trzech członków Katedry Zdrowia Publicznego UZ – Zbigniewa Izdebskiego, Tomasza Niemca i Krzysztofa Wąży, zatytułowana *Zbyt młodzi rodzice*, Wyd. Trio, Warszawa 2011.

Prezentację Zakładu zakończyło wystąpienie prof. zw. dr hab. Tomasza Niemca, poświęcone poradnictwu w zakresie zdrowia seksualnego dla młodych kobiet. Profesor Niemiec wskazał na olbrzymie walory Poradni Młodzieżowej, która działa przy Zakładzie Poradnictwa i Seksuologii i jest jedną z kilku zaledwie podobnych poradni działających w kraju, w których bardzo cenną poradę i wiedzę mogą uzyskać młodzi ludzie, którzy już nie są pod opieką medycyny dziecięcej i nie są też pod opieką medycyny dla dorosłych. Wskazał na wysoką ocenę tej poradni wśród osób z zagranicy, które się z nią zetknęły. Następnie omówił, jak zmieniały się priorytety w zakresie zdrowia w WHO. Dziś jednym z nich jest również zdrowie reprodukcyjne i seksualne. Wymienił negatywne czynniki, między innymi społeczne

(pochodzenie rodzinne) wpływające na zdrowie ludzi, w tym młodych matek oraz społeczne nierówności w dostępie do zdrowia. Następnie wskazał na zmiany w długości życia ludzkiego i samej medycynie. Dziś dynamicznie rozwijającymi się dziedzinami nauki są medycyna zdrowego stylu życia, wielce obiecujące w sferze medycznej nanotechnologie i farmakogenetyka.

W dalszej części konferencji przewidziano czas dla **Zakładu Animacji Kultury i Andragogiki**, który pod obecną nazwą funkcjonuje od 10 lat i od 2008 r. jest kierowany przez dra hab. Bogdana Idzikowskiego, prof. UZ. Wcześniej nosił nazwę Zakładu Pedagogiki Kulturalno-Oświatowej, a jego kierownikami kolejno byli – profesorowie Edward Hajduk, Leszek Gołdyka i Józef Kargul.

Z referatem wspomnieniowym, zawierającym wiele rzeczowych informacji wystąpił prof. zw. dr hab. Józef Kargul. Wskazał na trzy wymiary, w których manifestowała się praca naukowa Zakładu. Pierwszy to aktywność mająca na celu doskonalenie warsztatu teoretyczno-metodologicznego, przejawiająca się między innymi uczestnictwem pracowników w wykładach i seminariach metodologicznych, prowadzonych najpierw przez profesora Mieczysława Malewskiego, następnie przez profesorów Kargula i Idzikowskiego. Kolejny wymiar stanowił wkład w organizację i merytoryczne uczestnictwo w działaniach, organizowanej od 1999 r. ogólnopolskiej Szkole Młodych Andragogów, której naukową dokumentacją jest wydawany corocznie cykl wydawniczy „Dyskursy młodych andragogów” (do numeru 6 pod redakcją Józefa Kargula, następnie pod redakcją dr Małgorzaty Olejarz, która w roku 2012 przekształciła cykl w czasopismo naukowe pod tą samą nazwą – przyp. auterek). Trzeci obszar naukowych działań pracowników stanowi praca naukowo-badawcza dotycząca aktywności kulturalnej mieszkańców Ziemi Lubuskiej, działań animatorów kultury, realizowana najpierw jako badanie o zasięgu krajowym, a później we współpracy polsko-niemieckiej, z badaczami z Uniwersytetu Humbolta w Berlinie. Profesor Kargul przywołał dwie publikacje – jedną wydaną w Polsce, drugą w Niemczech – zawierające wyniki tych ostatnich badań. Wypowiedź Profesora zakończyła refleksja, że chociaż obecnie można zauważyć uleganie instytucji kultury drugiego układu, takich jak domy i kluby kultury, wpływom mediów, zdominowanie ofert przez kulturę popularną, to jednak adresatem ich działalności wciąż pozostają lokalne elity kulturalne i to do nich adresowane są przede wszystkim oferty o wyższym poziomie niż kultura popularna.

Następnie głos zabrał dr hab. Bogdan Idzikowski, prof. UZ, obecny kierownik Zakładu, który mówił przede wszystkim o budowaniu koncepcji kształcenia animatorów kultury. Od początku kształcenia pracowników kultury w ośrodku zielonogórskim wdrażany był model, określany jako so-

cyjologiczny, przygotowujący do ról społecznych. Pewien niedosyt zarówno studentów, jak i pracowników budziło jednak niedostateczne przygotowanie studentów do działań praktycznych. Opracowanie eksperymentalnej koncepcji praktyk na pedagogice pracy kulturalno-oświatowej stanowiło pierwszy krok do wzbogacenia modelu kształcenia o ofertę zajęć praktycznych i zapoczątkowało badania nad koncepcją modelu kształcenia. Próby włączenia w szeroki zakres kształcenia praktycznego do planów studiów zakończyły się sukcesem, a kształcenie, w którym przygotowanie praktyczne ma prymarne znaczenie stało się wyróżnikiem ośrodka zielonogórskiego.

Druga specyficzna cecha kształcenia pedagogów kultury, którą zaakcentował profesor Idzikowski, wynikała z przyjęcia stanowiska, że dziedzina kultury symbolicznej jest ważnym medium, które pozwala animatorom nawiązać kontakt ze środowiskiem. Wyrazem dbałości o rozwój studentów w tym zakresie było wprowadzenie specjalności artystycznych. Kształcenie na nich dawało nie tylko możliwość rozwoju indywidualnych zainteresowań artystycznych studentów, ale pozwalało zyskać umiejętności odwoływania się do działań artystycznych w przyszłej pracy animatora. Nawiązując do obecnie realizowanych planów studiów na specjalności animacja kultury, w których liczba godzin praktyki została zdecydowanie zredukowana, a trzy samodzielne specjalności artystyczne połączone zostały w jeden blok, wyraził przekonanie, że ponowne wyodrębnienie kształcenia artystycznego jest konieczną perspektywą na przyszłość.

Z kolei dr Jolanta Kostecka w swoim referacie skupiła się na losach zawodowych absolwentów kierunku/specjalności pedagogika kulturalno-oświatowa i animacja kultury. Wyniki jej ustaleń z jednej strony pokazały wielką różnorodność dróg zawodowych byłych studentów, z drugiej unaoczyliły, jak duże znaczenie dla rozwoju instytucji kultury działających w województwie lubuskim miało kształcenie animatorów kultury na WSP, a potem na UZ. W każdej zielonogórskiej instytucji kultury pracują absolwenci tej specjalności. Doktor Kostecka w swoim wystąpieniu nakreśliła panoramę ról zawodowych absolwentów, obejmującą zarówno zawody związane z upowszechnianiem kultury, uprawianiem sztuki i zajęcia niezwiązane w uzyskanym profilu wykształcenia. Omawiając kategorie aktywności zawodowej absolwentów bez trudu przywołała nazwiska osób, którym w danej dziedzinie udało się odnieść sukces w środowisku lokalnym, krajowym, a nawet o wymiarze międzynarodowym. Absolwentem animacji kultury jest między innymi Michał Malitowski – tancerz, wielokrotny mistrz świata w tańcach latyno-amerykańskich czy Dariusz Kamys – członek kabaretów „Potem” i „Hrabi”.

W następnym wystąpieniu o metodzie projektów w kształceniu ani-

matorów opowiedziała dr Sylwia Słowińska. Podkreśliła szczególne znaczenie i przydatność metody projektów w kształceniu praktycznym podejmowanym w ramach seminarium licencjackiego. Jego idea zakłada realizację dwóch spletających się ścieżek: opracowania koncepcji i wykonanie projektu animacyjnego oraz opis idei i sposobu realizacji projektu w pracy dyplomowej. Doświadczenie dydaktyczne pokazuje, że dla studentów tak prowadzone seminarium jest jednym z najważniejszych doświadczeń edukacyjnych. Dla większości jest to najczęściej pierwsza sposobność samodzielnej realizacji projektu animacyjnego, szczególnie cenna, gdyż daje możliwość uczenia się przez działanie i krytyczną nad nim refleksję. Prelegentka podsumowała swoje wystąpienie prezentując przykłady projektów przygotowanych w ramach seminariów licencjackich.

Również kolejny pracownik Zakładu, mgr Jarosław Dulęba swoje wystąpienie poświęcił dydaktyce. Przedstawił przykład działań etnosocjologicznych i etnopedagogicznych, urzeczywistniających ideę animacji małych środowisk lokalnych i historię działań animacyjnych. Zainicjowały je warsztaty teatralne studentów z Zielonej Góry i Wrocławia, które zaowocowały ideą wyjścia z pomysłami i działaniami poza własne środowisko. Pojawił się pomysł reportażu, a potem zorganizowania wystawy fotograficznej we wsi Nowiny (woj. dolnośląskie). Kilka miesięcy później studenci odwiedzili wieś ze spektaklem teatralnym. Podążając śladami losów mieszkańców wsi – repatriantów ze Wschodu, studenci dotarli ze swoimi działaniami do wsi na Ukrainie i Syberii, skąd pochodzili pierwsi powojenni mieszkańcy Nowin. Działania animatorów były impulsem do założenia Stowarzyszenia Nowinart, którego celem jest działalność artystyczna i animacja kultury.

Kolejna sesja należała do **Katedry Mediów i Technologii Informacyjnych** i prowadziła ją współzałożycielka katedry, dr hab. Wielisława Osmańska-Furmanek, prof. UZ. Jako pierwszy zabrał głos dr hab. Marek Furmanek, prof. UZ, który od początku powstania katedry pełni funkcję jej kierownika. Rozpoczynając prezentację nurtów badawczych podejmowanych w Katedrze zaznaczył, że przedmiotem zainteresowań uprawianej przez pracowników subdyscypliny – pedagogiki medialnej, jest medialne środowisko wychowawcze i człowiek w tym środowisku. Natomiast zadania dydaktyczne pracowników mają na celu uczenie poruszania się w świecie mediów i nowoczesnych technologii. Działalność naukowa pracowników skupia się wokół problemów komunikacji, oddziaływania i percepcji komunikatu multimedialnego, problemów informatyzacji i zastosowań technologii informacyjno-komunikacyjnych w edukacji oraz problemów kształcenia na odległość. Przedstawiając dorobek Katedry wymienił najważniejsze projekty badawcze i publikacje. Cykliczną imprezą, realizowaną przez Katedrę są

„Zielonogórskie dni pedagogiki mediów” – przedsięwzięcie, w ramach którego odbywa się sympozjum dla studentów i młodych pracowników nauki oraz warsztaty dla uczniów i nauczycieli. Do innych inicjatyw zrealizowanych w Katedrze należy internetowa telewizja katedralna, działalność studenckiego koła naukowego InfoArche.

Następnym prelegentem był gość Katedry, prof. zw. dr hab. Stanisław Juszczyk (UŚ), który od wielu lat współpracuje z ośrodkiem zielonogórskim. W swoim referacie scharakteryzował główne kierunki rozwoju nowej subdyscypliny nauk o wychowaniu – pedagogiki medialnej. Nakreślił historię jej uprawiania w polskich ośrodkach naukowych i wskazał jej czołowych przedstawicieli w Polsce.

Następnie zaprezentowane zostały doniesienia z warsztatów badawczych pracowników Katedry – dra Jacka Jędryczkowskiego, zajmującego się poszukiwaniem roli i miejsca multimediów w kształceniu oraz konstruowaniem mediów edukacyjnych, dr Ewy Nowickiej, która pokazała wykorzystanie mediów elektronicznych w pracy nauczycieli i pedagogów z małymi dziećmi, na początku przedszkolnej i szkolnej edukacji. Ilustracją działań podejmowanych w tym kierunku przez Katedrę były elektroniczne realizacje bajek i rejestracja filmowa zorganizowanych w przedszkolu warsztatów. Dopełnieniem wypowiedzi poprzedników był głos dra Jarosława Wagnera, który opowiedział o projektach realizowanych przez pracowników Katedry przy współudziale studentów oraz pracach pozadydaktycznych wykonywanych na rzecz Wydziału. Wśród nich wymienił udaną realizację projektu powstania telewizji internetowej (dziś w dużej mierze administrowanej przez studentów), nawiązanie współpracy z firmą Microsoft, wykorzystywanie systemu ankietowego między innymi do badań losów zawodowych absolwentów i przeprowadzenia ankiet ewaluacyjnych na Wydziale, wdrażanie edukacji na odległość i umożliwienie korzystania innym pracownikom Wydziału z platformy edukacyjnej, wspomagającej prowadzenie zajęć.

Podsumowując prezentację Katedry, profesor Furmanek podkreślił, że kierunek naukowych poszukiwań jej pracowników wyznaczają przede wszystkim pozytywne aspekty wykorzystania mediów w pedagogice. W sytuacji, kiedy spora grupa pedagogów podkreśla głównie negatywny wpływ mediów na młodych ludzi, badania w zielonogórskim ośrodku ogniskują się wokół strategii optymalnego wykorzystania mediów w działaniach pedagogicznych.

Kolejnym Zakładem, który się prezentował, był **Zakład Teorii Wychowania i Pedeutologii**, kierowany przez dr. hab. Mirosława Kowalskiego, prof. UZ (nieobecnego na konferencji z powodów zdrowotnych). Czas przeznaczony dla Zakładu wypełniły wystąpienia: dra hab. Edwarda Ko-

zioła, prof. UZ, wieloletniego kierownika tego Zakładu (obecnie na emeryturze), który mówił głównie o historii Zakładu, dr Anny Ratuś – emerytowanej adiunkt w Zakładzie oraz obecnie tam pracujących dra Ryszarda Małachowskiego i dr Anity Famuły-Jurczak. Doktor Ratuś przypomniała sylwetkę uważanego za twórcę współczesnej pedagogiki naukowej Johanna Herbarta, podkreślając, że jego pięć idei moralnych może być źródłem inspiracji dla współczesnych pedagogów. Wystąpienie doktora Ryszarda Małachowskiego było próbą udzielenia odpowiedzi na pytanie, czy w przeprowadzanej w ostatnich latach reformie szkolnictwa wyższego uwzględnia się funkcje wychowawcze szkół wyższych. Autor wystąpienia po przeanalizowaniu dokumentów prawno-organizacyjnych (ustawa o szkolnictwie wyższym z 2005 r., statuty i regulaminy studiów wybranych uczelni) stwierdził, iż w zasadzie nie zawierają one celów wychowawczych i bardzo mało wymienia się w nich wartości. Dydaktyka jest najważniejsza. W dokumentach prawno-organizacyjnych można wprawdzie wyczytać, jakie wartości się za nimi kryją lub są przedstawiane bezpośrednio, lecz – jak stwierdził – nie ma w tym ani struktury, ani hierarchii, raczej panuje chaos. Referentowi brakuje w tych dokumentach sugestii, aby student – dorosły człowiek dokonywał procesu samowychowania oraz odwoływał się do autorytetów oraz wartości uniwersalnych. Doktor Famuła-Jurczak przedstawiła rolę ucznia na podstawie wypowiedzi gimnazjalistów tzw. gimnazjów „wirtualnych”, tzn. takich, które są na tyle małe, iż nie ulokowano ich w oddzielnych budynkach, tylko funkcjonują razem ze szkołami podstawowymi. Jej badania były częścią rozprawy doktorskiej, napisanej pod kierunkiem profesor Marii Dudzikowej.

Jako ostatni w ramach jubileuszowej konferencji wystąpili przedstawiciele **Zakładu Metodologii Badań Społecznych**. Pierwszy referat wygłosił założyciel i wieloletni kierownik zakładu, prof. zw. dr hab. Edward Hajduk, po którym Zakładem kierował dr hab. Paweł Karpińczyk, prof. UZ. W swoim wystąpieniu prof. Hajduk prowadził rozważania wokół pytań postawionych w tytule wystąpienia: „Jeśli nie wszyscy, to kto? Jeśli wszyscy, to dlaczego?”, odnosząc je do reglamentowania przez państwo pewnych przywilejów dostępnych studentom, takich jak możliwość studiowania na dwóch kierunkach studiów lub korzystania ze zniżek na środki transportu publicznego. W próbie zrozumienia intencji zmian ustawodawczych odniósł się do trzech strategii stosowanych w zarządzaniu, w sytuacji chęci utrzymania pewnego układu: 1) „przetrwania przez nadmiar”; 2) redukcję aspiracji lub celów do zrealizowania; 3) restrukturyzację lub zmianę ról różnych składników budujących układ. Stwierdził, iż trudno zrozumieć intencję polskiego ustawodawcy, który nie sprawdził żadnej z powyższych przesłanek i zmienił uregulowania prawne, ograniczające możliwości studiowania przez młodzież

więcej niż jednego kierunku studiów.

Kolejne wystąpienia przygotowały dr hab. Ewa Narkiewicz-Niedbalec, prof. UZ i dr inż. Edyta Mianowska. Prelegentki przedstawiły wyniki dwóch badań panelowych, dotyczących wiedzy metodologicznej studentów pedagogiki i jej trwałości. Omówiły zmiany w tym zakresie dla dwóch roczników studentów i pokazały zależności między wynikiem studentów w teście Reve-na, mierzącego zdolność wnioskowania a wynikami egzaminu z metodologii. Natomiast dr Elżbieta Kołodziejska, prezentując różne możliwości wykorzystania komputerów w badaniach społecznych wskazała obszary, w jakich badacz społeczny może wspomagać swoją pracę nowoczesnymi technologiami i nakreśliła nowe trendy w tym zakresie. Zwróciła także uwagę na negatywne zjawiska związane z wykorzystaniem internetu jako źródła informacji, pokazując jednocześnie metody wspomagające przeciwdziałanie plagiatom w pracach promocyjnych studentów.

Jedynym wydarzeniem, wychodzącym poza konwencję autoprezentacji poszczególnych zakładów i katedr, był panel zatytułowany „Współczesna wiedza o człowieku. Wymiary edukacyjne”, który odbył się pierwszego dnia konferencji. Dyskusję panelową poprowadził profesor Tomasz Szkudlarek z Uniwersytetu Gdańskiego. Udział w niej wzięli profesor Wiesław Godzic (medioznawca, Wyższa Szkoła Psychologii Społecznej w Warszawie), profesor Irena Obuchowska (UAM w Poznaniu), profesor Magdalena Środa (etyk, UW), profesor Barbara Woynarowska (nauki medyczne, UW), dr Grażyna Czetwertyńska (filolog klasyczny, biorąca udział i badająca przebieg akcji Gazety Wyborczej „Szkoła z klasą”; UW), profesor Ireneusz Krzemiński (socjolog, UW). Prezentacja głównych wątków tego panelu została opublikowana w tym samym numerze „Rocznika Lubuskiego”.

Po obradach pierwszego dnia konferencji uczestnicy zostali zaproszeni na koncert zespołu „Raz, Dwa, Trzy”, którego lider Adam Nowak studiował animację kultury na Wydziale Pedagogicznym, a trzech inni członkowie to absolwenci animacji kultury i wychowania muzycznego. Muzycy przypomnieli przede wszystkim swoje starsze przeboje, a prowadzący koncert lider zespołu, zapowiadając kolejne utwory wspominał początki swojej kariery kabaretowej i muzycznej, związanej ze środowiskiem rodzącego się wtedy zielonogórskiego zagłębia kabaretowego.

Na konferencję przygotowana została książka pod redakcją Grażyny Miłkowskiej oraz Marka Furmanka *Kształtowanie się tożsamości zielonogórskiej pedagogiki*, Zielona Góra 2011. Złożyły się na nią teksty pracowników Wydziału, w których dokonują prezentacji własnych dokonań naukowych – najważniejszych lub aktualnych, jak i subiektywnego spojrzenia na historię rozwoju i kształtowania się zielonogórskiej pedagogiki. Publikacja trafiła

do rąk wszystkich uczestników konferencji. Konferencji towarzyszyła również wystawa fotograficzna dotycząca historii Wydziału, zawierająca zdjęcia autorstwa dra Zbigniewa Żubera, Kazimierza Adamczewskiego, Tomasza Jasiewicza, prezentowana w holu auli uniwersyteckiej, gdzie odbywały się obrady konferencji.

Dwudniową konferencję podsumowali prodziekan Wydziału dr hab. Ewa Narkiewicz-Niedbalec, prof. UZ oraz dziekan prof. dr hab. Zbigniew Izdebski. Prodziekan powiedziała między innymi, iż konferencja zorganizowana w formule prezentacji zakładów i katedr dała szansę wzajemnego poinformowania się i wysłuchania, czym w sferze dydaktyki i badań zajmują się poszczególne jednostki organizacyjne i poszczególni badacze. Konferencja była okazją do odnotowania rocznic utworzenia niektórych zakładów – Zakładu Pedagogiki Opiekuńczej, Katedry Mediów i Technologii Informacyjnych, ale, co jeszcze ważniejsze, była okazją wskazania roli lidera w kształtowaniu poszczególnych zespołów badawczych i pewnej istniejącej ciągłości, gdy następcy, wychowankowie i uczniowie kontynuują pracę mistrzów. Prodziekan zwróciła również uwagę na znaczenie dobrej atmosfery w miejscu pracy oraz pasji w jej wykonywaniu, co jest jednym z warunków uzyskiwania zdecydowanie lepszych rezultatów i osiągania osobistej satysfakcji z jej wykonywania. Jak stwierdziła, konferencję będzie można uznać za udaną, jeśli da ona początek nowym pomysłom badawczym i dydaktycznym.

Natomiast dziekan Zbigniew Izdebski podziękował komitetowi organizacyjnemu jubileuszowej konferencji, jego przewodniczącej prodziekan Ewie Narkiewicz-Niedbalec, kolegom i koleżankom z Wydziału, którzy przygotowali prezentacje konferencyjne lub włączyli się aktywnie w przebieg konferencji i jej elektroniczną rejestrację. Podziękował również gościom konferencji, którzy zaszczytili gospodarzy swoją obecnością, a wcześniej byli często bardzo bliskimi współpracownikami lub wręcz pracownikami Wydziału. Złożył podziękowania uczestnikom panelu oraz ciepło wspominał koncert zespołu „Raz Dwa Trzy”.